

Indledning

Klima, natur og ressourcer er under pres = en dynamisk og handlingsorienteret strategi

Inden for de seneste år er klima, bæredygtig udvikling og biodiversitet i højere grad kommet på den nationale, politiske dagsorden. Der bliver lavet ny lovgivning på områderne og der kommer nationale handlingsplaner. I 2020 vil der komme nye handlingsplaner for klimaområdet, ligesom der kommer en natur- og biodiversitetspakke. Der ligger en national strategi for cirkulær økonomi, som forventes fornyet ift. Klimaloven 2019. Det har betydning for vores bæredygtighedsstrategi. Når de nye handlingsplaner og puljer præsenteres, skal Slagelse Kommune være klar til at omstille sig til de nye krav og muligheder.

Vi har udvalgt tre temaer, der de kommende år vil udgøre fundamentet for bæredygtig udvikling i Slagelse Kommune:

Klima Biodiversitet Ressourceforbrug og cirkulær økonomi

Vi ønsker, at strategien bliver en tydelig ramme for hele organisationen og ansporer til tværfagligt samarbejde. Strategien skal sikre, at vi tænker i helheder og skaber merværdi, når vi udvikler nye løsninger til gavn for den bæredygtige udvikling.

Vi har i strategien udpeget handlinger, som vi kan sætte i gang og arbejde med, så snart strategien er vedtaget. De handlinger udstikker en retning for de næste to år, mens de tre temaer: klima, biodiversitet og ressourcer og cirkulær økonomi vil være langsigtede fokusområder, der rækker ud over strategiens levetid.

Vi arbejder dynamisk med bæredygtig udvikling og tilpasser indsatserne i takt med, at der kommer nye muligheder eller initiativer. Vi holder fokus på løbende at arbejde med de projekter, der bedst understøtter bæredygtig udvikling og skaber værdi for Slagelse Kommune. Selvom de tre emner; klima, biodiversitet og ressourceforbrug og cirkulær økonomi er delt op i strategien, er der et samspil mellem de tre. De er indbyrdes forbundne og nogle handlinger trækker på flere temaer, så en handling kan gavne både klima og natur og nedbringe ressourceforbruget.

Vi bygger oven på vores erfaringer

Slagelse Kommune har igennem mange år arbejdet med bæredygtig udvikling. Igennem kommunens arbejde med blandt andet klimaplan, indkøbspolitik og biodiversitet i naturområderne er der hentet resultater på fx lokale indkøb, affaldssortering, energiforbedringer i de kommunale bygninger og beskyttelse og forbedring af de beskyttede naturtyper.

Slagelse Kommunes bæredygtighedsstrategi bygger både videre på eksisterende indsatser og sætter ind på nogle områder, hvor vi ikke før har haft en fokuseret indsats. Her er der store potentialer for at hente resultater.

Vi sætter med bæredygtighedsstrategien gang i handlinger, der bygger ovenpå eller supplerer kommunens eksisterende indsatser. Vi ændrer vores tilgange og gør tingene på nye måder.

Hvordan vil vi arbejde med strategien? Partnerskaber og lokalt engagement viser vejen

Bæredygtighedsstrategien adresserer tre globale kerneudfordringer, der kræver store forandringer. Det er vigtigt, at vi som kommune går foran og tager ansvar på de områder, hvor vi har direkte

indflydelse og handlemuligheder.

Udover det, Slagelse Kommune kan gøre som myndighed, virksomhed og selskabsejer, vil vi gerne løfte udfordringerne i samspil med andre. Mange af de forandringer kræver partnerskaber, fællesskaber og lokalt engagement for at vi kan nå i mål.

Derfor ønsker vi at invitere ind til samarbejder – både på tværs af kommunegrænser og med vores borgere, virksomheder, foreninger og institutioner. Vi vil inspirere, inspireres og indgå i fællesskaber for at fremme en bæredygtig udvikling.

Bæredygtighedsstrategien og FN's Verdensmål

Der er i budgetaftalen 2019 sat fokus på FN's 17 Verdensmål. I bæredygtighedsstrategien følger vi op på de udvalgte Verdensmål, der blev besluttet i budgetaftalen.

Bæredygtighedsstrategiens handlinger har fokus på at skabe merværdi og at opfylde flere formål på én gang. Den samme tankegang er grundlæggende for FN's 17 Verdensmål.

Bæredygtighedsstrategien handler om flere verdensmål end de mål, der umiddelbart er knyttet til klima, miljø, natur og ressourceforbrug.

Bæredygtighedsstrategien er ikke en udtømmende strategi for Slagelse Kommunes arbejde med FN's Verdensmål. Der arbejdes sideløbende med FN's Verdensmål mere overordnet i organisationen.

Kobling til andre strategier og områder

Bæredygtighedsstrategien har tråde til flere andre strategier og fagområder. Flere handlinger berører forskellige fagområder og enheder i kommunen.

Ligesom udviklingsstrategiens og bæredygtighedsstrategiens handlinger forholder sig til hinanden og understøtter hinanden, forholder begge sig også til kommunens arbejde med FN's Verdensmål. Dette vil forløbe parallelt med de to strategiers udmøntning.

Bæredygtighedsstrategien har fokus på klimaforebyggelse, mens klimatilpasning behandles i kommunens klimatilpasningsplan og også er i fokus i budgetaftalen 2019-2022, som beskrives i denne strategi.

Målsætninger/Hvordan vil vi måle på/følge op på strategien?

Her beskrives, hvordan vi måler og følger op på indsatserne i bæredygtighedsstrategien og involverer Byrådet en gang om året

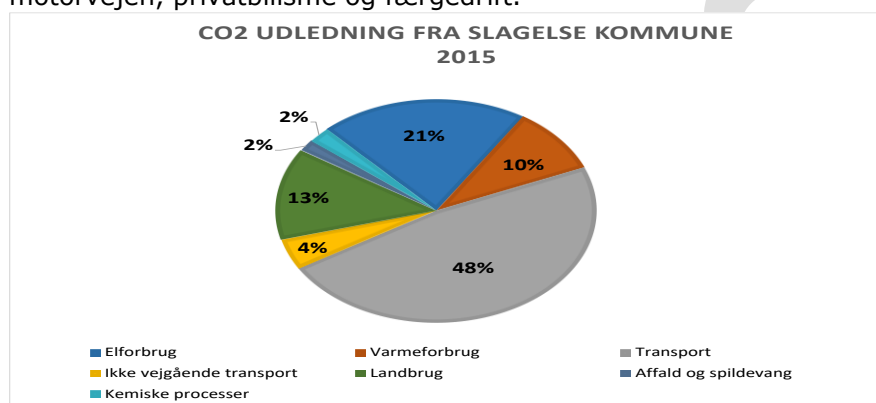
Tema

Klima

FN's Klimapanel's internationale rapport fra 2018 siger, at der skal ske store ændringer i hvordan vi indretter vores samfund, hvis vi skal holde temperaturstigningen globalt på max 1,5 grader. For at løse udfordringerne tages der initiativer nationalt – og Slagelse Kommune vil gøre sit for at tage ansvar lokalt. Vi sætter gang i konkrete tiltag og støtter op om regeringens klimamål om en reduktion af drivhusgasudledningen med 70 % frem mod 2030.

Når vi taler om klima i bæredygtighedsstrategien er fokus på at forebygge frem for at tilpasse, og vi stiller handlinger op, der skal nedbringe drivhusgasudledningen fra kommunens egen drift og fra aktivitet indenfor kommunens geografiske afgrænsning.

På landsplan står transporten for lidt over 40 % af den samlede drivhusgasudledning, mens landbrugssektoren tegner sig for omkring en fjerdedel. Det samme billede tegner sig i Slagelse Kommune, der er en kommune med en stor andel landbrug og klimabelastning fra pendlertrafik på motorvejen, privatbilisme og færgedrift.



Bæredygtighedsstrategiens indsatsområder tager fat på udfordringerne ved bl.a. at omstille til grøn transport, finde alternativer til at tage bilen, planlægge for et CO2-neutralt energisystem, fremme energirenoveringer i private boliger og indgå i dialog og samarbejde med landbruget.

Slagelse Kommune har i mange år arbejdet med energisektoren, både i egen drift, energirenoveringer og via formidling til borgerne i samarbejde med SK Forsyning A/S. SK Forsyning har udbygget vindmøllestrøm og fjernvarme, hvilket har allerede reduceret CO2-udledningen i kommunen med 26 % i forhold til 2009-niveau.

På transportområdet er der i kommunen fokus på at nytænke den kollektive transport i landområderne. I bæredygtighedsstrategien bygger vi videre på de erfaringer og tager hul på at arbejde målrettet med sektorerne landbrug og transport.

Der blev i 2019 vedtaget en klimalov og i foråret 2020 følger en klimahandlingsplan fra regeringen med indsatser for bl.a. transport-, landbrugs- og energisektoren. Der er i finansloven bl.a. afsat midler til en grøn omstilling af bustransport og cykelprojekter. De nationale indsatser og kommende handlingsplaner kommer til at forme, hvordan Slagelse Kommune kan blive en medspiller for både transport- og landbrugssektoren.

Dette arbejde ønsker vi at gå i gang med, gerne i samarbejde med andre aktører, kommuner, virksomheder, Slagelse Erhvervscenter, forsyningsselskaberne og alle andre der ønsker at arbejde sammen om den grønne omstilling.

Tværgående handlinger og mål:

Handling 1: Klimamål for 2030 og handlingsplan

Vi vil som udgangspunkt støtte op om regeringens klimamål om at reducere CO₂-udledningen med mindst 70 % frem til 2030. Vi vil i 2020 formulere et nyt CO₂-reduktionsmål, som skal gælde for kommunens geografiske område frem til 2030. Når regeringen har fremlagt den nationale klimahandleplane i 2020, vil vi med afsæt i denne lave en lokal klimaplan.

Kommunen har underskrevet Den Europæiske Borgmesterpagt i 2009. Den blev i 2016 til den internationale borgmesterpagt Global Covenant of Mayors for Climate and Energy, som omhandler reduktion af drivhusgasemission og klimatilpasning og forpligter kommunen til at leve op til Paris-aftalen fra 2015 om at holde den globale temperaturstigning under 2 grader.

Handling 2: Energispare- og klimamål i kommunens egen organisation

I 2020 vil vi lave en statusopgørelse over energiforbruget og CO₂-udledningen fra kommunens egen drift. Med det som udgangspunkt vil vi i 2020 definere et mål for energi- og CO₂-reduktionen frem til 2025. Derefter vil vi lave en plan for, hvordan vi opnår dette mål gennem energiforbedringer i de kommunale bygninger; herunder belysning, varmesystemer, klimaskærmforbedringer og etablering af solceller. Vi ønsker også at indgå i demonstrations- og udviklingsprojekter.

Handling 3: Grønt regnskab for Slagelse Kommunes organisation

Vi ønsker at tage ansvar og også fungere som rollemodel for andre. Og det betyder at energi-, klima og miljømålsætninger skal følges op af et samlet grønt regnskab for kommunen som organisation. Det grønne regnskab skal være kommunens regnskab overfor omverden og bør udarbejdes som tillæg til kommunens økonomiske regnskab.

Handling 4: Kampagne for Slagelse Kommunes medarbejdere

En kampagne skal formidle organisationens klima- og miljømål og inspirere kommunens ca. 7.000 ansatte til handling. Informationsmaterialet indarbejdes også i introduktionsforløb for nye medarbejdere.

Handling 5: Klima i lokalplanlægningen

Vi vil finde frem til, hvordan vi igennem kommunens lokalplanlægning kan reducere borgernes kørselsbehov og skabe bedre rammer for cyklister og gående. I den forbindelse vil vi i 2020 udarbejde en mobilitetsplan. Hvis der er gode muligheder for cykeltransport som alternativ til fx privatbilisme, forventer vi, at flere af kommunens borgere vil tage cyklen til gavn for både miljøet og den enkeltes sundhed.

Indsatsområde

Energi

CO₂-neutral energiforsyning i 2030

Handling 1: Udvikling af fremtidens energisystem - en fælles strategisk energiplan

Vi vil i samarbejde med energiselskaberne udarbejde en fælles energiplan for fremtidens energisystem i Slagelse Kommune. Den fælles energiplan vil følge en vision om det CO₂-neutrale energisystem. Blandt emnerne vil være: Mindskelse af energiforbruget, herunder omstilling til lavtemperatur-fjernvarme; Etablering af VE-anlæg, herunder udfasning af naturgas/ anvendelse af

gassystemet til andre VE-gasser; Omstilling af transportsektoren, herunder etablering af eldriven infrastruktur.

Planen skal på den måde indeholde, hvordan de gamle energianlæg afvikles, og hvilke nye anlæg der skal etableres.

Handling 2: Energitjek Slagelse 2.0 - Energibesparelser i bygninger

Vi vil fortsætte og udvide Energitjek-ordningen til udover private boliger at omfatte alle typer bygninger, da der stadig er et stort potentiale for energibesparelser i bygninger.

Energitjek Slagelse har siden 2014 fungeret som et samarbejde mellem Slagelse Kommune og SK Forsyning. Ordningen består af energivejledning og gratis, uvildige energitjek til boligejere.

Handling 3: Kampagne til borgere

Slagelse Kommune vil løbende, som udgangspunkt minimum én gang årligt gennemføre arrangementer som formidler viden til interesserede borgere; fx i form af et informationsarrangement om varmepumper.

Indsatsområde

Transport

Vi vil nedbringe CO₂-udledning fra transporten i Slagelse Kommune: Strøm på biler og cykler, bedre kollektiv transport og mere samkørsel

Handling 1: Udfasning af benzin- og diesel i kommunens bilpark

En del af Slagelse Kommunes egen bilpark skal omstilles til elbiler. Ved næste udbud af biler til kommunens kørsel, skal så mange som muligt af de nuværende benzin- og dieslbiler erstattes med elbiler, eller drevet af en anden alternativ og grøn energiform. Det vil give store CO₂-besparelser.

Som første trin skal kommunens kørselsbehov og bilpark kortlægges. Vi skal have viden om det daglige kørselsbehov, antal biler og ejere af biler for at planlægge indsatsen for omstillingen til elbiler.

Handling 2: Flere ladestander til elbiler

Vi vil undersøge og beskrive forskellige finansierings- og brugsmodeller til en udbygget el-ladeinfrastruktur samt udarbejde en implementeringsplan i 2020. I undersøgelserne skal indgå en potentiel markedsmodning/ udvikling hen i mod el-tankstationer.

En velfungerende ladeinfrastruktur er en forudsætning for omstilling af benzin- og dieslbiler til elbiler. Til denne handling vurderer vi, at der er mulighed for at opnå medfinansiering via EU-støtte.

Handling 3: Eldreven færgetrafik

Vi vil omstille færgedriften i Slagelse Kommune til at være eldriven. Færgerne og driften af dem er hjemtaget i kommunen. De dieseldrevne færger står for et endog meget stort CO₂-aftryk. Ved næste indkøb af færger ønsker vi derfor at erstatte de gamle færger med el-færger. Vi vurderer, at der er muligheder for at opnå medfinansiering via EU-støtte.

Handling 4: Bæredygtig kollektiv transport

Vi vil omstille fem af Slagelse Kommunes "travle" buslinjer, så de fremover betjenes af el-busser i stedet for diesel- eller benzindrevne busser. Som supplement skal der peges på transportløsninger

til og fra det nærmeste busstoppested eller station i lighed med MOVIAS plustur-koncept (alternativer skal undersøges, da plustur er for dyrt for borgerne). Det skal give bedre muligheder for at kombinere organiseret samkørsel med kollektiv transport. (Plustur kan bestilles via rejseplanen.dk, og omfatter kørsel fra en adresse til et skiftested til bus eller tog.)

I synergi med Slagelse Kommunes Trafikprojekt 2020 (som bl.a. omfatter den kollektive trafik og de lukkede kørselsordninger) skabes viden og data for mobilitets- og trafikmodeller. Der tegnes fremtids-scenarier og undersøges alternative finansierings- og samarbejdsmodeller vedr. disse.

Det er i Budgetaftalen 2019 vedtaget, at "en reorganisering af den kollektive transport skal sikre en mere effektiv drift og en bedre service for brugerne. Samtidigt skal miljøbelastningen reduceres og trængsel på vejene nedbringes".

Trenden er at den traditionelle grænse mellem kollektiv og privat trafik er under opblødning, hvorfor det er vigtigt at se alle transportmidler i en sammenhæng.

Handling 5: Fremme samkørsel på arbejdspladserne

Slagelse Kommune ønsker udvide tilbuddet om organiseret samkørsel fra at være kendt blandt borgerne til at omfatte virksomhederne og deres medarbejdere. Indtil videre er det vedtaget, at samkørsels-appen NaboGo skal give borgerne et alternativ til individuel bilkørsel og et supplement til den kollektive transport. På den måde har NaboGo støttet, at pendlerbilerne fyldes op ved at pendlere tilbyder lift til folk i deres lokalområde.

Handling 6: Test en elcykel – drop bil nr. to

Vi vil tilbyde elcykler på prøve til borgerne i Slagelse Kommune. Andre kommuner har haft gode erfaringer med, at en elcykel i mange familier kan erstatte bil nr. to, hvilket både vil gavne miljøet, sundheden og velværet. Med tiltaget kan borgerne teste den lånte elcykel i tre måneder, hvilket vil lette beslutningen om at investere i egen elcykel.

Indsatsområde

Landbrug

Handling 1: Lavbundsområder

Vi vil være klar til at indgå i projekter og multifunktionel jordfordeling, hvor lavbundsarealer tages ud af landbrugsdrift og der dermed bindes CO₂ i jorden. Der er i Kommuneplan 2017 foretaget en kortlægning af lavbundsjord, som skal danne baggrund for den fremtidige indsats.

Der er i finansloven 2020 afsat 2 mia. kr. frem til 2030 til udtagning af kulstofrig landbrugsjord.

Handling 2: Grundvands-, klima- og naturinteresser forbindes

Vi vil tænke klimainteresser og naturforbedring ind i de dialoger, der skal tages med lodsejerne i forbindelse med boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) og prioriterede indsatsområder. Når der indføres sprøjtefri zoner omkring drikkevandsboringerne og i de prioriterede indsatsområder, kan der blive plads til bl.a. græsning og binding af kulstof og kvælstof på arealerne. Derfor vil vi gå tværfagligt til værks i grundvandsindsatserne.

Handling 3: Dialogtilsyn om bæredygtighed

Vi vil lave prøvehandling med dialogtilsyn om bæredygtighed på husdyrbrug og gartnerier. Dialogtilsynet kan omhandle emner som fx energi i bygninger, afgangning af gylle og recirkulering af ressourcer. Udbyttet for landbrugene er at øge opmærksomheden på, hvilke områder af bedriften, der kan optimeres og ressourceudnyttelsen forbedres. For Slagelse Kommune er formålet at afklare, hvordan kommunen kan være den bedste medspiller og hjælpe erhvervet med at opnå sin vision om klimaneutralitet i 2050.

Handling 4: Energigennemgange i miljøgodkendelser

Vi vil i miljøgodkendelser til IE-husdyrbrug stille vilkår om, at der skal foretages en energigennemgang af husdyrbruget hvert 10. år af en uafhængig energirådgiver. Energigennemgangene kan både føre til besparelser for den enkelte landmand og mindske CO₂-udledningen fra aktiviteterne på bedriften.

UDKAST

Tema

Biodiversitet

Begrundelse:

Op mod 1 million arter er truet af udryddelse på verdensplan og aldrig før er det gået så hurtigt med at udrydde planter- og dyrearter på Jorden. Det er konklusionen fra den sidste FN-rapport om biodiversitetens tilstand globalt.

I Danmark er omkring 2000 arter truede og 95 % af vores naturtyper er i ugunstig bevaringsstatus. Danmarks sidste rapportering til EU om, hvordan det går med de EU-beskyttede naturtyper og arter viser, at der ikke har været nogen fremgang siden 2013, og at den danske natur er i krise. Slagelse Kommune ligger nr. 87 af landets kommuner, når det kommer til kommunens naturkapital, fordi kommunen er præget af store områder intensivt dyrket land.

Det vil vi i Slagelse Kommune gøre vores til at lave om på. Derfor ser vi på, hvordan vi kan sætte kommunens egne arealer i spil og med det udgangspunkt inspirere andre til at give mere plads til naturen og øge biodiversiteten.

Regeringen har i 2019 igangsat arbejdet for at lave en natur- og biodiversitetspakke, som svar på den nuværende naturkrise. Der er et ønske om mere urørt skov, flere sammenhængende naturarealer og mere vild natur. Ved at sætte gang i en intensiveret indsats for biodiversitet gør Slagelse Kommune klar til at gribe bolden, når regeringen sætter initiativer i gang for at hjælpe den pressede danske natur.

Vi gør allerede meget for de truede arter i Slagelse Kommune, og initiativerne i bæredygtighedsstrategien skal supplere den generelle indsats og gøre hele Slagelse Kommunes indsats for biodiversiteten tydelig.

I handlingerne vil vi samarbejde med både grønne organisationer, landbrugsorganisationer, erhverv, institutioner og borgere.

Vi arbejder med biodiversitet efter følgende principper:

Give plads

Lade gro – pleje efter behov

Så autentisk som muligt

Mindre næring – mere liv

Tværgående handling:

Formidling af Slagelse Kommunes indsats for biodiversiteten.

Vi fortæller historien om Slagelse Kommune, der tager ansvar for biodiversitetskrisen og inspirerer andre til at gøre det samme. Vi vil give ny synlighed til både det eksisterende arbejde for biodiversiteten og til de nye tiltag ved at skabe en sammenhængende formidling.

Formidlingen af tiltagene for øget biodiversitet er vigtige, da ændringerne vil være synlige for mange borgere, og erfaringer viser, at der er stor opmærksomhed på ændringer i driften af de grønne områder.

Det skal være tydeligt, hvorfor og hvad kommunen gør for at give naturen mere plads – og hvad borgeren, landmanden, virksomheden eller institutionen selv kan gøre for at give naturen mere plads på deres arealer.

Vi vil bl.a. lave en kampagne med inspiration til haveejere, temamøde til lokalrådene i forbindelse

med Landdistriktsudviklingens årlige møder samt informationsmøder de steder, hvor vi ændrer driften.

Indsatsområde

Mere natur i egen drift

Vi vil give mere plads til naturen i vores drift og pleje af egne, kommunale arealer

Handling 1: Mere natur i vejkanterne

Vi vil udpege vejkanter, hvor vi indfører driftsformer, der forbedrer naturværdierne og biodiversiteten. I budgetaftalen 2020 er der afsat midler til biodiversitet i vejkanter. Vejkanternes vælges ud efter en grovsortering, hvor vejkanter, der er smalle, har svære oversigtsforhold eller ligger nær frøgræsmarker sorteres fra. Der skal laves en biologisk registrering af de tilbageværende strækninger. Det gøres for at sikre, at indsatsen med ændret drift målrettes og gør en forskel for biodiversiteten.

I 2020 startes projektet op på en række forsøgsstrækninger.

Når vi har fået erfaring med forskellige plejeteknikker, arbejdes der hen imod en differentieret slåningsstrategi for kommunens veje.

Vejkanterne har potentiale for at gøre en stor forskel for at hjælpe de pressede arter og en blomstrende vejkant har også stor oplevelsesværdi. Strækningerne kan fungere som vigtige korridorer, hvor planter og insekter kan sprede sig fra naturområde til naturområde.

Handling 2: Mere plads til naturen i byernes parker og grønne områder

Vi vil give naturen en større rolle i byerne til gavn for biodiversiteten og borgernes oplevelser.

I bymiljøet kan man bruge forskellige værktøjer til at øge biodiversiteten, bl.a. lave naturlige vådområder, insekthoteller og bruge hjemmehørende frø og planter de steder, hvor der ikke er noget oprindeligt natur at bygge på. Det kommer til at ændre udtrykket fra velfriserede græsplæner til flere vilde områder – der er ordnet vilde.

Som handling vil vi første år afprøve forskellige naturgreb på grønne områder i byerne. Målet er indføre mere bynatur ved ændret drift og gradvis ændring af anlæg hen imod flere hjemmehørende arter og beplantning, der tilbyder levesteder.

Flere levesteder i byerne giver plads til mere natur, og tilbyder mere varierede naturoplevelser i byerne. Byens parker og grønne arealer er oplagte formidlings- og inspirationslaboratorier, som indbyder til at undersøge naturen og opholde sig udendørs.

Handling 3: Mere natur i landsbyerne

Vi vil bringe mere vild natur ind i landsbyerne

Landsbyerne har potentiale for at rumme mere vild natur. En del af kommunens landsbyer har fællesarealer og gadekær, der i dag ofte består af græsarealer. Kommunen drifter arealerne efter dialog med landsbyerne – og i denne dialog vil kommunen fremadrettet arbejde for, at der laves tiltag, der skaber flere levesteder for insekter.

I landområderne er der mulighed for at lave mere vild natur end i byområderne og hvis arealerne har størrelse til det, kan der etableres græsning.

Vi søger at indgå samarbejder om rømmede grunde i landsbyerne, hvor grundejerne har fået støtte fra Slagelse Kommunes landsbyfornyelsespulje til at få revet et gammelt hus ned. De tomme grunde er en mulighed for at give plads til natur, fællesskab og aktivitet for landsbyen, inden noget nyt evt. skal bygges op.

Handling 4: Nye kommunale arealer udpeges til natur

Vi ser på, om kommunen ligger inde med ubebyggede arealer, der er for små til bortforpagtning eller udstykninger til erhverv eller boliger. Der skal også ses på, om større arealer skal tages ud til natur og skovrejsning, bl.a. i forbindelse med en kommende pesticidpolitik og når vi skal gennemføre indsatser for grundvandet i de boringsnære beskyttelsesområder og prioriterede indsatsområder. Formålet er at give mere plads til natur.

Nye arealer til natur vil både give flere levesteder og nye rekreative områder til kommunens borgere.

Indsatsområde

Mere natur i kommunens planlægning

Vi vil tænke naturen med fra start, når vi planlægger i kommunen

Handling 1: Naturen som et aktiv i lokalplanlægningen

Vi arbejder på at præcisere, hvordan natur kan tænkes ind i lokalplanlægningen. Vi vil gerne inspirere bygherre til at tilgodese biodiversitet og naturen, når der bygges nyt.

Når vi laver lokalplaner, der arbejder med naturen som et aktiv, giver det os mulighed for at tænke langsigtet på eksempelvis spredningskorridorer. Plads til naturen rummer også plads til byens borgere og giver flere attraktive grønne fællesarealer og mulighed for at bevæge sig i grønne kiler.

Handling 2: Natur langs nye veje og cykelstianlæg

Vi vil arbejde med at tænke biodiversitet ind fra start, når vi anlægger nye veje og cykelstier, så vejkanterne i fremtiden planlægges så hensigtsmæssigt som muligt for mere biodiversitet. Der skal tænkes i større områder med råjord, som enten efterlades til naturlig succession eller sås til med lokale, hjemmehørende frøblandinger, hvor det er påkrævet.

Ved nyanlæg har vi god mulighed for at skabe bedre betingelser for den næringsfattige natur, som vi gerne vil give plads til i vejkanterne. Det vil give levesteder og mere attraktive vejkanter.

Indsatsområde

Naturen som gevinst for velfærdsområdet

Vi vil have flere borgere til at nyde godt af naturens ro og vildskab

Handling 1: Dialog med forvaltning og institutioner om ændring af de grønne arealer

Vi vil i samarbejde med institutioner og aktører fra områderne for velfærd og uddannelse give plads til natur og ro tæt på borgerne i kommunen. Brugerinvolvering er et centralt element i indsatsen. Når vi fx omdanner et tætklippet græsareal ved et plejehjem til et vildere grønt område, kan det give omgivelser, der inspirerer til både ro og aktivitet i naturen. Vildere naturområder skal fungere som læringsrum for børn og unge og understøtte pædagogiske tiltag. Naturens terapeutiske effekt kommer helt tæt på borgerne og skaber værdi, når brugerne af arealet selv er med til at forme, hvad det skal rumme.

En dialog med aktører fra sundhed, uddannelse, ældre, handicap og psykiatri, job og integration har vist, at der generelt efterspørges flere grønne områder, der er vilde, tilbyder stilhed og ro tæt på institutionerne.

Prøvehandling: Der igangsættes en prøvehandling på Autisme Center Vestsjælland (ACV), hvor et bosted for 24 voksne indgår i et tværinstitutionelt samarbejde om at skabe synergieffekter mellem skoler, plejehjem og daginstitutioner i lokalområdet. Som led i prøvehandlingen og integrering af FN's Verdensmål for Bæredygtig Udvikling udarbejdes en helhedsplan for de samlede udearealer

blandt samarbejdspartnerne, der i overvejende grad består af åbne og vedligeholdelseskrævende græsarealer. Med udgangspunkt i økologiske og helhedsorienterede designprincipper er målsætningen at øge den lokale biodiversitet samtidig med at nedbringe vedligeholdelsesomkostninger og styrke forudsætningerne for brugernes trivsel og udvikling. Derudover tilsigtes flere andre positive effekter af projektet, blandt andet klimatilpasning, CO₂-binding, delvis selvforsyning af nødder, frugter og bær, mv.

UDKAST

Tema: Ressourceforbrug

Vi mennesker bruger 1,75 gange flere ressourcer, end Jorden kan genskabe på ét år. Det betyder, at vi overforbruger ressourcer de sidste fem måneder af året og det ødelægger naturens økosystemer, som vi mennesker er dybt afhængige af. Danskernes forbrug af Jordens ressourcer er markant over gennemsnittet. Hvis alle mennesker i verden levede som danskerne, skulle vi have omkring 4,2 jordkloder til rådighed.

Derfor er der hårdt brug for, at vi begynder at praktisere den cirkulære økonomi. Det vil sige den tankegang, hvor vi cirkulerer flest mulige materialer i samfundet frem for at tage nye fra jordens lager. Og hvor vi anvender bæredygtige råvarer eller fornybare ressourcer, der til stadighed kan dannes på ny i naturen.

Slagelse Kommune forvalter og sætter enorme ressourcer i omløb og har dermed et stort ansvar for og indflydelse på en ansvarlig styring og håndtering af disse. I Slagelse ønsker vi derfor at agere foregangseksempel for vores borgere og virksomheder, når vi er med til at omstille samfundet til mere ressourceeffektivt, hvor mere bliver genanvendt eller genbrugt. Vi vil skabe rammerne for mere bæredygtige forbrugsmønstre hos borgerne, herunder ved at tilskynde til genbrug og reduktion af affald. På samme måde vil vi efterspørge effektive og bæredygtige produktionsmetoder og forsyningskæder hos industrier og virksomheder, som vi samarbejder med.

I kommunens budgetaftale 2019 er FN Verdensmål 12 om ansvarligt forbrug og produktion nævnt som et særligt fokusområde. Det betyder at vi skal leve op til vores ansvar for bl.a. at forvalte naturressourcer på bæredygtig vis, at minimere madspild markant og at reducere affaldsgenereringen væsentlig gennem forebyggelse og genanvendelse.

I de fire udvalgte indsatsområder; indkøb, byggeri, fødevarer og affald og genanvendelse, spiller vi som kommune en afgørende rolle i den cirkulære omstilling og kan samtidig bygge på erfaringer, som vi allerede har gjort os.

Slagelse Kommune køber årligt ind for 1,4 mia. kr., hvorfor det er af stor betydning, at vi efterlever en bæredygtig indkøbspraksis. Som kommune hører vi til kredsen af Danmarks største bygherrer og skal derfor være aktive i at nedbringe de 37 % af affaldet i Danmark, som er byggeaffald. 80 % af en bygnings klimaaftryk står materialerne for, og her arbejder vi også for at reducere klimabelastningen fra det kommunale byggeri.

I den kommunale forvaltning og især på velfærdsområdet tilberedes store mængder mad. Vi er allerede nået langt i prioriteringen af de økologiske fødevarer. Vi skal fastholde denne udvikling, lære også at prioritere de klimarigtige fødevarer, og vi skal gå foran i at nedbringe madspild. Som aktør i affaldshåndteringen har Slagelse Kommune mange gode effekter mellem hænderne. Vi er tæt på borgerne og vi kan facilitere samarbejder, også med private aktører. Med indsatser indenfor øget genbrug, reparation og deleøkonomi skal vi skabe økonomisk værdi og reducere CO₂-udledningen.

Indsatsområde: Bæredygtige indkøb

Vi vil være en ansvarlig indkøber, der handler bæredygtigt

Handling 1: Ny bæredygtig indkøbspolitik

Vi vil i 2020 revidere vores indkøbspolitik, så vi via vores udbud og indkøb nedbringer kommunens miljø- og klimabelastning. Hermed sætter vi barren for, hvor bæredygtigt vores forbrug er, da vi via indkøb kan præge leverandører af varer og tjenesteydelser i en mere bæredygtig retning. Ved nye indkøb skal vi have fokus på hele livscyklussen i produktet eller servicen. Det vil sige, at vi baserer vores indkøbsbeslutninger på betragtninger af de totale omkostninger, der er forbundet med

produktet eller ydelsen frem for indkøbsprisen alene. Ligeledes vurderer vi så vidt muligt, produktets eller ydelsens miljøbelastning, set igennem hele livscyklus.

For kommunens decentrale indkøb, som bruger vores e-handelsplatform, beskrives en Code of Conduct som skal opfordre til bæredygtige indkøb.

Handling 2: Medlemskab af Partnerskab for Grønne Offentlige Indkøb

Vi vil være aktivt medlem af Partnerskab for Grønne Offentlige Indkøb (POGI) fra 2020. POGI er et fællesskab af kommuner, regioner og offentlige organisationer, der vil fremme bæredygtige løsninger og købe grønt ind. Som medlem er Slagelse Kommune med til at udvikle fælles grønne indkøbsmål, og forpligter sig samtidig til at følge disse.

Det betyder, at kommunens indkøb skal leve op til en række kriterier og anbefalinger til miljømærkning af produkter, herunder Svanemærket og EU-blomsten. Og at der stilles krav om totaløkonomiske beregninger, som tildelingskriterium, frem for den rene indkøbspris. POGI vil også være en god platform til at finde sammen i fælleskommunale grønne indkøb.

Handling 3: Udfasning af plastik-engangsemballage i Slagelse Kommune

Vi vil reducere plastaffald ved at undgå indkøb af engangsemballage i plast. Vi starter med en fuldstændig udfasning i de administrative kantiner, og tager udgangspunkt i de engangsplastprodukter som forbydes, gennem EU's engangsplastdirektiv pr. 1. januar 2021.

Plastaffald ender hovedsagelig til affaldsforbrænding, som er det laveste niveau i affaldshierarkiet. Samtidig ønsker Slagelse Kommune at fremstå som en bæredygtig organisation. Derfor er det vigtigt at sende et signal til medarbejdere og besøgende på vores rådhus, i forvaltningerne, på skoler og i institutioner om, at vi ikke er storforbrugere af engangsemballage og -service.

Handling 4: Bæredygtighedskompetencer til lokale leverandører

Vi vil i vores udbud stille krav til vores leverandører om bæredygtige varer og tjenesteydelser. Vi skal trænes i at stille de bæredygtige krav, og vi ønsker, at også de lokale leverandører trænes i at kunne byde på de kommunale opgaver.

Derfor afholder vi en til to workshops/seminarier om året om kommende bæredygtige udbud for lokale leverandører. Det gør vi i samarbejde med Slagelse Erhvervscenter.

Indsatsområde: Bæredygtigt byggeri

Vi vil – trin for trin - forvalte de kommunale bygninger og deres anlægsportefølje cirkulært, sådan at Slagelse Kommune også her præsterer en markant nedgang af CO2-udledninger

Handling 1: Cirkulært nybyggeri i Slagelse

Vi vil opføre to nye daginstitutioner som cirkulære byggerier, idet der bygges på resultaterne fra projektet Grøn Vækst i Byggeriet. Det indebærer byggerier med høj procent af genanvendte og genbrugte materialer. Ved at anvende totaløkonomiske beregninger og livscyklusberegninger, skal byggeriet både på kort og lang sigt påvise en betydelig CO2-besparelse. Yderligere skal nye processer til kvalificering af byggeriet give både organisatorisk læring, optimeret anlægsstyring og opnået merværdi for brugerne af det færdige byggeri.

Handling 2: Cirkulær renovering på skoleområdet

Vi udvælger en energirenovering (på skoleområdet), som indebærer nedtagninger af materialer og udskiftning af klimaskærmsdele. Renoveringen planlægges med høj grad af genbrug og

genanvendelse indenfor matriklen. Samtidig opnår vi definerede merværdier som fx moderne læringsmiljøer, forbedret indeklima, bedre muligheder for bevægelse m.v.).

Handling 3: Cirkulær nedrivning i almennyttige boligselskaber

Vi udvælger i samarbejde med BoligKorsør et antal boligblokke til cirkulær nedrivning. Med henblik på genanvendelse af byggematerialer i kommunalt regi, foretages en selektiv nedrivning på baggrund af ressourcekortlægning og materialepas.

Handlingen skal organiseres, så den giver deltagerne erfaring og kompetencer, der gør os klar til at være en del af fremtidens byggeri, hvor byggematerialerne kommer til at cirkulere; herunder nye forretningsmodeller. Projektet skal give kompetencer til både erhvervsliv, kommune og boligselskab. Projektet kan tidligst startes i 2023, men der indledes dialog om projektet i 2021.

Handling 4: Bæredygtighedskompetencer til det lokale byggeerhverv

Vi vil sikre, at Slagelse Kommune i fremtidens bæredygtige byggerier også kan samarbejde med kompetente virksomheder i nærområdet.

Bæredygtigt byggeri fordrer nye måder at gøre tingene på og på investeringer up front, når den komplekse praksis skal planlægges og ledes. Slagelse Kommune har taget de første skridt til at kunne efterspørge bæredygtigt byggeri i sin bygherreorganisation som en del af projektet Grøn Vækst i Byggeriet. Vi skal fortsætte arbejdet med at træne vores efterspørgsel sammen med de lokale leverandører.

Der afholdes en til to workshops/seminarier om fremtidige samarbejder og ønskede kompetencer vedr. bæredygtigt og cirkulært byggeri i samarbejde med Slagelse Erhvervscenter og Samarbejdsudvalget for Bygge og Anlæg.

Indsatsområde: Fødevarer

Vi vil reducere madspild i de kommunale institutioner og kantiner med 50 % frem mod 2030. Vi vil i de administrative kantiner øge andelen af økologiske og klimavenlige råvarer

Handling 1: Bæredygtige kantiner i kommunen

Vi vil have mere økologi, mindre madspild og mindre brug af kød i de køkkener, som forplejer kommunens administration og ældreområdet. Vi er nået langt med økologiprocenten i kantinerne, men økologien skal højnes yderligere (målt ved Miljø- og Fødevarerministeriets Økologiske Spisemærke), og der skal dokumenteres (endnu) mindre madspild og indføres kødfrie dage og retter.

Dette skal opnås ved at udarbejde og implementere en grøn forretningsmodel for de fire kantiner for den kommunale administration.

Handlingen skal gøre det rentabelt at skrue op for økologien ved et mere stabilt salg af flere måltider. Den nye forretningsmodel skal have en målsætning om miljø- og klimavenlig mad; økologi, mindre madspild, flere vegetabiliske og lokale fødevarer, samt mindre brug af engangsemballage.

Handling 2: Kompetencer til bæredygtige køkkener

Vi vil lave workshops og kompetenceudviklingsforløb for kommunale køkkenmedarbejdere om bæredygtigt madindkøb og tilberedning – herunder inspiration til minimering af madspild, mindre brug af kød, og hvordan dette kan spille sammen med økologien. Der skal formuleres nogle anbefalinger, så de gode råd og rutiner kan udbredes til andre enheder, evt. igennem ambassadører, hvor der laves mad enten sammen med brugerne eller i decentrale kantiner.

Kompetenceudviklingen kan også foregå ved rotation af medarbejdere i andre kommunale køkkener.

Indsatsområde: Affald og genanvendelse

Vi vil arbejde cirkulært med affaldshåndteringen, det vil sige at vi mindsker affaldsmængderne, vi øger genanvendelse og det direkte genbrug og vi ansporer til deleøkonomi

Handling 1: Plusbutik, reparationscafé og genbrugsbyggemarked

Vi vil sammen med AffaldPlus arbejde for at etablere en Plusbutik, reparationscafé og et genbrugsbyggemarked i Slagelse. I Næstved er modellerne herfor velafprøvede, hvor de er tilknyttede AffaldPlus' genbrugspladser. Vurderingen er, at forudsætningerne for succesfuld drift af faciliteterne er til stede i Slagelse.

Vi vil undersøge, om der er mulighed for at indtænke socialøkonomisk virksomhed i tiltaget.

Handling 2: Kompetenceudvikling om direkte genbrug

Vi vil i samarbejde med AffaldPlus og boligselskaber afholde kompetenceudviklingsforløb om at udtage storskraldsemner til direkte genbrug. Forløbet tilbydes storskraldsindsamlere og ejendomsfunktionærer.

Handling 3: Affaldssortering i det offentlige rum – skridt for skridt

Vi vil øge affaldssorteringen i det offentlige byrum, på grønne arealer og i forbindelse med lokale arrangementer. Borgere har efterspurgt muligheden for affaldssortering i de offentlige rum, hvor de møder skraldespande, der er drevet kommunalt. Borgerne er bekendte med sortering i fire fraktioner fra deres egen husholdning, og møder desuden samme sortering på kommunens Blå Flag strande. Derfor vil vi indkøbe containere til sortering i fire fraktioner og her stille krav til anvendelse af KL's standardpiktogrammer til affaldssortering. Derudover undersøges det at sætte sensorer i de affaldsbeholdere, som står i yderområderne, da det kan reducere CO₂-udledningen fra transport, når beholderne skal tømmes.

Kommunen har en driftsopgave i at bortskaffe affald på kommunale arealer, og kan være samarbejdspartner til f.eks. erhvervsforeninger, eventarrangører eller grundejerforeninger. Derfor vil vi kombinere samarbejde med ovenstående aktører med f.eks. informationstjeneste, terrorsikring til arrangementer og lave aftaler med event- og festivalarrangører, for at facilitere affaldssortering i det offentligt rum ved årligt tilbagevendende begivenheder i kommunen. Vi indfører også fuld affaldssortering til de arrangementer, vi selv afholder.

Da der kommer nye miljø- og sorteringskrav og nye Nationale Affaldsplaner i 2020, vil vi meget gerne frembringe data og formulere mulige indsatser for at være klar, når de politiske udmeldinger kommer. Dette indebærer at kvantificere affaldsmængderne i fraktioner.

Handling 4: Bæredygtighed på hjul

Vi vil sammen med AffaldPlus, boligselskaber og uddannelsesinstitutioner starte et pilotprojekt om at etablere en mobil informationstjeneste om affaldssortering, genbrug og reparationer. Formålet er at nå ud til borgere, som ikke af egen kraft opsøger information om emnet. Dels skal målgruppens forståelse for affald som ressource højnes, dels skal affaldssorteringen forbedres på steder, hvor den i dag er mangelfuld. Den første handling vil være en behovsanalyse for det mobile informationscenter.

Handling 5: Direkte genbrug i kommunen og aktivering

Vi vil udvikle Slagelse Kommunes nytteindsats/In House. Ordningen, hvor kontormøbler og -inventar cirkuleres i kommunen, evalueres for at pege på, hvordan vi kan få flere til at bruge

ordningen og for at se på muligheder for at udvide ordningen med flere emner til genanvendelse og fælles brug.

UDKAST

Tema: FN's Verdensmål i Budgetaftalen 2019

I budgetaftalen 2019-2022 har Slagelse Byråd taget beslutning om, at FN's Verdensmål skal fylde mere i den politiske styring af kommunen. De 17 Verdensmål skal ses under ét, men i budgettet er der sat særligt fokus på følgende verdensmål: 6, 12, 13, 15 og 16.

I det følgende beskrives nogle af de indsatser og handlinger, der følger op på de beskrevne indsatser i budgetaftalen.

FN mål nr. 6: Rensning af spildevand:

Der igangsættes et pilotforsøg i samarbejde med SK Forsyning A/S som en del af EU-projektet "Less is More", der bl.a. ser på at fjerne lægemidler, bakterier og miljøfremmede stoffer fra spildevandet. Der overføres viden til bl.a. Kommunernes Internationale Miljøorganisation (KIMO), og det skal undersøges, om der kan etableres et fuldskaalanlæg.

FN mål nr. 12: Ansvarligt forbrug og produktion:

Der blev i 2019 nedsat et rådgivende 17,4-udvalg, der har til opgave at pege på initiativer, der kan understøtte bæredygtigt forbrug. Derudover er udvalget optaget af økologiske fødevarer i kommunens kantiner og institutioner samt grøn transport i kommunens drift og i den kollektive transport. I løbet af 2020 kommer udvalget med anbefalinger og konkrete projektidéer inden for klimavenlige fødevarer i kantiner og institutioner, grøn transport og affald/genbrug.

FN mål nr. 13: Kystbeskyttelse:

Det er en prioriteret indsats at sætte fokus på klimatilpasning langs kommunens lange kyststrækning. Under fanen Verdensmål 13 "Klimainsats" samler strategien de igangværende og planlagte tiltag, for at gøre beboelsen langs kysterne klar til konsekvenserne af klimaforandringerne. Der arbejdes på projekter i Næsby Strand, Korsør bymidte, Halsskov, Kobæk Strand og Skælskør for at sikre kysten og borgerne mod højere vandstand. Der arbejdes løbende med at behandle sager om kystbeskyttelse. Herunder en række større kommunale fællesprojekter, hvor Slagelse Kommune fungerer som procesmyndighed såvel som kystbeskyttelsesmyndighed. I de større projekter kan Slagelse Kommune indgå som betalende part, og der stilles kommunekredit i forbindelse med anlæggelsen af højvandssikringen.

FN mål nr. 15: Urørt skov:

Som en del af arbejdet med at bidrage til Verdensmål nr. 15 om livet på land præsenteres der i 2020 en skovudviklingsplan for de kommunale skove. I planen udpeges urørt skov og potentielle nye arealer til skovrejsning. Skovudviklingsplanen tager afsæt i en kortlægning af de kommunale skove, så de kan indrettes mest hensigtsmæssigt.

FN mål nr. 16: Kulturudveksling og internationalt samarbejde:

Der udvælges et antal kommuner i forskellige lande til samarbejde om kulturudveksling. Formålet er at elever på primært ungdomsuddannelser kan etablere netværk og øge kulturforståelsen på tværs af landegrænser.